

Η ασφάλιση δεν έχει πλέον φύλο

Μαργαρίτα Αντωνάκη
Γενική Διευθύντρια Ε.Α.Ε.Ε.

Αθήνα, 25.5.2012

Η ισότητα των φύλων θεμελιώδης αρχή της Ε.Ε.

Η Ευρώπη κατά των διακρίσεων

Οδηγίες

- Οδηγία 2000/43/ΕΚ απαγόρευση διακρίσεων λόγω φυλετικής/ εθνικής καταγωγής

Πεδίο εφαρμογής

- απασχόληση, αυτοαπασχόληση και εργασία (πρόσληψη/ προαγωγή/ απολύσεις/ αμοιβές)
- επαγγελματική εκπαίδευση/ επιμόρφωση
- συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, κοινωνική ασφάλιση
- πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και παροχή αυτών, συμπεριλαμβανόμενης της στέγασης.

Η Ευρώπη κατά των διακρίσεων

Οδηγίες

- Οδηγία 2000/78/ΕΚ
απαγόρευση διακρίσεων
λόγω θρησκείας /
πεπαιθίσεων / ειδικών
αναγκών / ηλικίας /
γενετήσιου προσανατολισμού

Πεδίο εφαρμογής

- απασχόληση/ εργασία

Η Ευρώπη κατά των διακρίσεων

Οδηγίες

- Οδηγία 2004/113/ΕΚ
απαγόρευση διακρίσεων
λόγω φύλου

Πεδίο εφαρμογής

- πρόσβαση σε αγαθά και
υπηρεσίες και παροχή
αυτών

- Οδηγία 2006/54/ΕΚ
απαγόρευση διακρίσεων
λόγω φύλου
- απασχόληση/ εργασία

Η Ευρώπη κατά των διακρίσεων

Οδηγίες

- πρόταση Οδηγίας απαγόρευση διακρίσεων λόγω θρησκείας/ αναπηρίας/ ηλικίας/ γενετήσιου προσανατολισμού

Πεδίο εφαρμογής

- κοινωνικές παροχές/ εκπαίδευση
- πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και παροχή αυτών, συμπεριλαμβανόμενης της στέγασης

Ποιες είναι οι κοινοτικές παρεμβάσεις κατά των διακρίσεων που επηρεάζουν/ ενδέχεται να επηρεάσουν ευθέως την ιδιωτική ασφάλιση ;

Οδηγίες

- Οδηγία 2004/113/ΕΚ απαγόρευση διακρίσεων λόγω φύλου
- πρόταση Οδηγίας απαγόρευση διακρίσεων λόγω θρησκείας/ αναπηρίας/ ηλικίας/ γενετήσιου προσανατολισμού

Πεδίο εφαρμογής

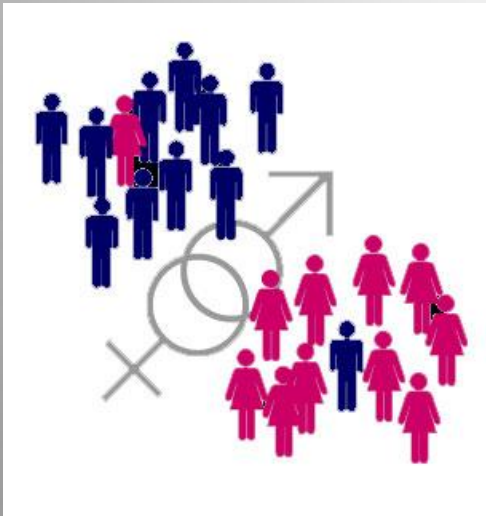
- πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και παροχή αυτών
- πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και παροχή αυτών

Τι είναι «διάκριση»

Είδος

- Άμεσες διακρίσεις
- Έμμεσες διακρίσεις

Ορισμός

- «Όταν ένα πρόσωπο υφίσταται λόγω του φύλου του, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα τύχει ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση»
- «Όταν ένα εκ πρώτης όψεως ουδέτερο κριτήριο ή πρακτική ενδέχεται να θέσει σε μειονεκτική θέση πρόσωπα του ενός φύλου σε σχέση με πρόσωπα του άλλου φύλου

Είναι η διαφοροποίηση διάκριση ;

Αρχική εφαρμογή οδηγίας 2004/113/EK

- ο Επίμαχη διάταξη της παρ.2 του άρθρου 5 της οδηγίας 2004/113/EK :
 - κατά παρέκκλιση από τον κανόνα ίσης μεταχείρισης της παρ.1 δυνατότητα στα κράτη-μέλη να επιτρέψουν διαφοροποιήσεις μεταξύ ανδρών/γυναικών στον καθορισμό ασφαλίσεων και παροχών βάσει αξιόπιστων/ακριβών αναλογιστικών και στατιστικών στοιχείων (opt-out)
 - σε εθνικό επίπεδο χρήση opt-out με το ν.3769/2009
 - για τους κλάδους ζωής, ατυχημάτων, ασθενειών και αστικής ευθύνης αυτοκινήτων
 - σε ευρωπαϊκό επίπεδο χρήση opt-out
 - στον κλάδο ζωής από όλα τα κράτη-μέλη

Ιστορικό απόφασης Test-Achats

29.6.2009 :

- Το Συνταγματικό Δικαστήριο του Βελγίου υπέβαλε προς το ΔΕΚ προδικαστικό ερώτημα για τη συμβατότητα του άρθρου 5 παρ.2 της οδηγίας 2004/113/ΕΚ με τη ΣΛΕΕ στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Βελγικής Ένωσης Καταναλωτών, Test-Achats και του Conseil des Ministres του Βελγίου.

30.9.2010 :

- Η Γενική Εισαγγελέας εισηγήθηκε προς το ΔΕΚ την ακύρωση του άρθρου 5 παρ.2.

Ιστορικό απόφασης Test-Achats

1.3.2011 :

- Το ΔΕΚ έκρινε ότι η χωρίς χρονικό περιορισμό δυνατότητα που παρείχε η οδηγία στα κράτη-μέλη να επιτρέπουν διαφοροποιήσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών στον καθορισμό ασφαλιστρών και παροχών είναι αντίθετη με τον σκοπό της οδηγίας και το κοινοτικό δίκαιο.
- Έκρινε το άρθρο 5 παρ.2 της οδηγίας ως ανίσχυρο από 21 Δεκεμβρίου 2012.

13.1.2012 :

- Δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με **Κατευθυντήριες Γραμμές** για την εφαρμογή της οδηγίας 2004/113/ΕΚ στον ασφαλιστικό τομέα υπό το φως της απόφασης Test-Achats.

→ *Οι Κατευθυντήριες Γραμμές δημιουργούν σίγουρα πολλά ερωτήματα. Η Ε.Α.Ε.Ε. απέστειλε στην ΤτΕ στις 26.4.2012 επιστολή ζητώντας διευκρινίσεις σε σχέση με την εφαρμογή των Κατευθυντήριων Γραμμών στην εγχώρια αγορά.*

Επιπτώσεις απόφασης Test-Achats

- Από 21.12.2012 ισχύει ο unisex κανόνας
- Ανατρέπει πάγια ασφαλιστική πρακτική
- Απαιτούνται νομοθετικές ρυθμίσεις

Νομοθετικές / κανονιστικές παρεμβάσεις

- τροποποίηση ν.3769/2009

Στόχος

- εναρμόνιση του νόμου ενσωμάτωσης της οδηγίας με τις αλλαγές που επέφερε η απόφαση Test-Achats και οι Κατευθυντήριες Γραμμές
- στις 4.4.2012 εστάλη επιστολή της Ε.Α.Ε.Ε. προς το Υπουργείο Ανάπτυξης με σχέδιο νομοτεχνικής επεξεργασίας των αλλαγών στο ν.3769/2009.

Επιπτώσεις απόφασης Test-Achats

Νομοθετικές / κανονιστικές παρεμβάσεις

- τροποποίηση Υ.Α. Κ3-4382/2001
- εγκύκλιος της ΤτΕ/ κατά προτίμηση έκδοση πράξης του Διοικητή ΤτΕ

Στόχος

- αναθεώρηση τεχνικών βάσεων ασφαλίσεων ζωής σε σχέση με τους Πίνακες Θνησιμότητας
 - περαιτέρω καθορισμό κάθε αναγκαίας λεπτομέρειας για την ενσωμάτωση στο εσωτερικό κανονιστικό πλαίσιο των Κατευθυντήριων Γραμμών
- *επιβεβλημένη για την πληρέστερη νομική κατοχύρωση των ασφαλιστικών εταιριών έναντι των πελατών τους*

Τι ρυθμίζουν οι Κατευθυντήριες Γραμμές

- Γεωγραφικό πεδίο unisex κανόνα: ασφαλιστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε. είτε με καθεστώς εγκατάστασης είτε με ΕΠΥ / εξαιρούνται συμβόλαια που εκδίδονται εκτός Ε.Ε.
- Ορισμός (sui generis) της έννοιας «νέο συμβόλαιο» και ενδεικτική περιπτωσιολογία για το τι συνιστά «παλαιό συμβόλαιο»
- Εκτός πεδίου unisex κανόνα :
 - συγκρότηση τεχνικών αποθεμάτων
 - τιμολόγηση αντασφαλίσεων
 - marketing και διαφήμιση
 - underwriting ζωής και υγείας (π.χ. οικογενειακό ιστορικό, διατήρηση ερωτηματολογίων, διαφοροποιημένες ιατρικές εξετάσεις)
- Ρύθμιση ομαδικών ασφαλίσεων

Τι συνιστά «νέο συμβόλαιο» με βάση τα Guidelines ;

Στον unisex κανόνα θα εμπίπτουν υποχρεωτικά :

- κάθε νέα σύμβαση που συνάπτεται από τις 21.12.2012 και μετά
- συμβάσεις όπου η τελευταία δήλωση βούλησης ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη για τη σύναψή τους γίνει μετά τις 21.12.2012.
- υφιστάμενες συμβάσεις, οι οποίες μετά τις 21.12.2012 υφίστανται τροποποιήσεις που επήλθαν κατόπιν (νέας) συμφωνίας και των δύο συμβαλλομένων μερών και με την αίρεση της προηγούμενης αποδοχής από το άλλο μέρος.

→ *Εξ αντιδιαστολής αλλαγές σε παλαιό συμβόλαιο που επιβάλλονται μονομερώς από ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη με βάση προσυμφωνημένο όρο, δεν το μετατρέπουν σε νέο.*

Τι συνιστά «παλαιό συμβόλαιο» με βάση την περιπτωσιολογία των Guidelines ;

Κατά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν συνιστούν νέα συμβόλαια :

Περίπτωση

- οι αυτόματες ανανεώσεις ασφαλιστηρίων που είχαν συναφθεί πριν τις 21.12.2012, εκτός εάν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη εναντιωθεί εντός της εκάστοτε προβλεπόμενης από το ασφαλιστήριο προθεσμίας

Προέγγιση Ε.Α.Ε.Ε.

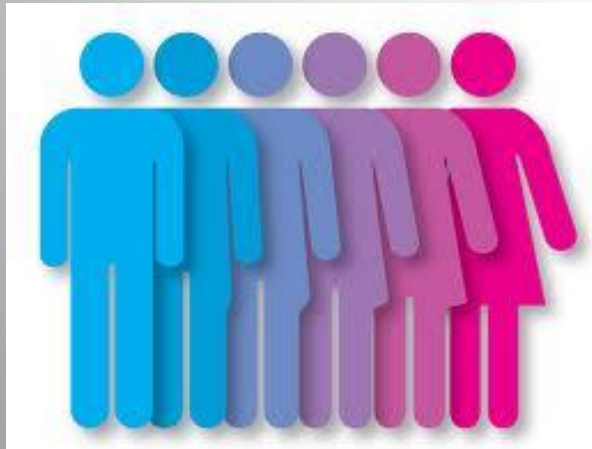
- τα ασφαλιστήρια αυτοκινήτου (βάσει του συστήματος της αυτόματης ανανέωσης)
- τα ετήσια ασφαλιστήρια υγείας/ατυχήματος, εφόσον με όρο επιτρέπεται η αυτόματη ανανέωση του ασφαλιστηρίου

Τι συνιστά «παλαιό συμβόλαιο» με βάση την περιπτωσιολογία των Guidelines ;

Περίπτωση

- οι προσαρμογές σε επιμέρους όρους ασφαλιστηρίων, όπως αναπροσαρμογές ασφαλίσεων στη βάση προκαθορισμένων κριτηρίων, **εφόσον η συναίνεση του ασφαλισμένου δεν απαιτείται.**

Προσέγγιση Ε.Α.Ε.Ε.

- αναπροσαρμογές ασφαλίσεων υγείας στη βάση προκαθορισμένων κριτηρίων σε ασφαλιστήρια ζωής μακράς διάρκειας με rider υγείας (βλ. υποσημείωση 4 σελ.11/03 Ανακοίνωσης “*a premium increase by a percentage based on claims experience*”)
- τιμαριθμικές αναπροσαρμογές ασφαλίσεων αυτοκινήτου λόγω: πίνακα bonus-malus/ συμπλήρωση συγκεκριμένου ορίου ηλικίας/ απόκτηση εμπειρίας στην οδήγηση

Τι συνιστά «παλαιό συμβόλαιο» με βάση την περιπτωσιολογία των Guidelines ;

Περίπτωση

- η σύναψη από τον ασφαλισμένο συμπληρωματικών ή μεταγενέστερων συμβολαίων, **των οποίων οι όροι έχουν προσυμφωνηθεί** σε συμβόλαιο που έχει συναφθεί πριν τις 21.12.2012 και **τα οποία ενεργοποιούνται με μονομερή απόφαση του ασφαλισμένου.**

Προσέγγιση Ε.Α.Ε.Ε.

- αύξηση του ασφαλισμένου κεφαλαίου ή
- ενεργοποίηση του όρου συμβολαίου ελεύθερου περαιτέρω καταβολών
- προσθήκη νέου εξαρτώμενου μέλους σε ασφαλιστήριο υγείας
- αλλαγή επενδυτικής πολιτικής στο πλαίσιο των unit linked προϊόντων,
- προσθήκη rider σε υφιστάμενο συμβόλαιο

Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να επιβεβαιωθούν από την ΤΤΕ είτε μέσω Εγκυκλίου είτε κατά προτίμηση μέσω Πράξης Διοικητή

Συγκρότηση τεχνικών αποθεμάτων

Ποιο είναι το υφιστάμενο καθεστώς

Στην Υ.Α. Κ3 – 4382/2001 προβλέπεται χρήση :

- Πίνακα Θνησιμότητας 1990 Ένωσης Ελλήνων Αναλογιστών με διαχωρισμό ανδρών / γυναικών για σκοπούς τιμολόγησης & αποθεματοποίησης
- Πίνακα Θνησιμότητας 1990 της Ένωσης Ελλήνων Αναλογιστών (ανδρών – γυναικών) ή εναλλακτικά Ελβετικού Πίνακα Ζωής EVK 90 για ομαδικά συνταξιοδοτικά προγράμματα DB

Συγκρότηση τεχνικών αποθεμάτων

Πώς επηρεάζεται από τα Guidelines

Οι πίνακες αυτοί δεν μπορούν να ισχύουν για τα νέα συμβόλαια :

- ούτε για την τιμολόγηση
- ούτε όμως για τον υπολογισμό των εξαγορών → εξαγορές/ (μερίσματα) από 21.12.2012 ίδιες για άντρες και γυναίκες (ως παροχές)

Συγκρότηση τεχνικών αποθεμάτων

Ερωτήματα

- Ποιες είναι οι προθέσεις της ΤτΕ στο θέμα των Πινάκων Θνησιμότητας που χρησιμοποιούνται για :
 - Τιμολόγηση
 - Αποθεματοποίηση
 - υπολογισμό εξαγορών
 - υπολογισμό μερισμάτων

Θέσεις Ε.Α.Ε.Ε.

Σκοπός

- για τιμολόγηση :
- για αποθεματοποίηση :
- για εξαγορές :

Προτάσεις Ε.Α.Ε.Ε.

Πίνακα Θνησιμότητας unisex & ελεύθερο για κάθε εταιρία μετά από συνεννόηση με την ΤτΕ

Υποχρεωτική χρήση επικαιροποιημένου Πίνακα Θνησιμότητας ανδρών/ γυναικών, εγκεκριμένου από την ΤτΕ (κατά προτίμηση της Ε.Ε.Α. 2005 ή άλλου καταλλήλου)

Unisex Πίνακα Θνησιμότητας, επικαιροποιημένο και εγκεκριμένο από την ΤτΕ αλλά επιδεχόμενο τεκμηριωμένων διαφοροποιήσεων ανά εταιρία με βάση το εταιρικό μείγμα κατανομής ανδρών/ γυναικών μετά από συνεννόηση με την ΤτΕ (κατά προτίμηση της Ε.Ε.Α. 2005 ή άλλου καταλλήλου)

Ομαδικές ασφαλίσσεις ζωής / υγείας

Προβληματισμός

Ασάφεια σε σχέση με το εάν οι ομαδικές ασφαλίσσεις 3^{ου} πυλώνα που συνάπτονται από επιχειρήσεις εμπίπτουν στην οδηγία 2004/113/ΕΚ και στο unisex κανόνα ή στην οδηγία 2006/54/ΕΚ που επιτρέπει αντίθετα διαφορετικές παροχές μεταξύ ανδρών/ γυναικών.

Ομαδικές ασφαλίσεις ζωής / υγείας

Υφιστάμενο Πλαίσιο

- **σκεπτικό 15 GENDER οδηγίας:** στο πεδίο εφαρμογής της υπάγονται οι ασφαλίσεις/ συντάξεις ατομικές & ομαδικές/ ανεξάρτητες από σχέση εργασίας/ που συνάπτονται σε εκούσια βάση
- **άρθρο 8 οδηγίας 2006/54/ΕΚ:** από το πεδίο εφαρμογής της ρητά εξαιρεί ασφαλιστικές συμβάσεις στις οποίες δεν μετέχει ο εργοδότης
- **υποσημείωση 1 σελ. 11/05 Κατευθυντήριων Αρχών :** η Επιτροπή ρητά εξαιρεί από την GENDER οδηγία τις ομαδικές ασφαλίσεις υγείας/ ατυχήματος στο βαθμό που συμμετέχει ο εργοδότης στη χρηματοδότησή τους

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι ομαδικά προγράμματα με εμπλοκή του εργοδότη φαίνεται να μην εμπίπτουν στο unisex κανόνα.

Απαραίτητη η επιβεβαίωση της ΤΤΕ

Επιπτώσεις της κατάργησης του φύλου ως εργαλείου τιμολόγησης

- Κίνδυνος για αύξηση των ασφαλίσεων λόγω
 - αναδιανομής ασφαλίσεων
 - δυσμενούς επιλογής (anti-selection)

Επιπτώσεις της κατάργησης του φύλου ως εργαλείου τιμολόγησης

- Αύξηση διοικητικών και λειτουργικών εξόδων λόγω
 - ανατιμολόγησης προϊόντων
 - υιοθέτησης πιο εξειδικευμένων εργαλείων διαχείρισης κινδύνων
 - αύξησης νομικών εξόδων λόγω διαφορών που ενδέχεται να ανακύψουν από τις αλλαγές στην τιμολόγηση ιδίως στις περιπτώσεις παλαιών συμβολαίων που βάσει των Guidelines θα θεωρηθούν νέα
 - αναζήτησης άλλων κριτηρίων τιμολόγησης-rating factors (π.χ. εκπαίδευση, οικογενειακή κατάσταση, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, απασχόληση/ εργασία, τόπος διαμονής), αρκεί η χρήση τους να μην εκληφθεί ως έμμεση διάκριση

Επιπτώσεις της κατάργησης του φύλου ως εργαλείου τιμολόγησης

- Έγκαιρη προετοιμασία των εταιριών για να «υποδεχθούν» τις αλλαγές που επιφέρει ο unisex κανόνας → ήδη από σήμερα οι εταιρίες θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα νέα δεδομένα κατά το σχεδιασμό προϊόντων
- Ενημέρωση καταναλωτών/ δικτύων/ προσωπικού των ίδιων των εταιριών

Συμπέρασμα

Η Ευρωπαϊκή Ασφαλιστική Αγορά δεν κατάφερε να πείσει ότι η διαφοροποίηση λόγω φύλου δεν συνιστά διάκριση και καλείται σχεδόν άμεσα να εφαρμόσει την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Όπως θα δείτε παρακάτω ο χρόνος που απομένει ως τις 21.12.2012 είναι πολύ λίγος για όσα πρέπει να γίνουν.

